

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi

AİT 102

6.Ders

Bu ders içeriğinin basım, yayım ve satış hakları Yakın Doğu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi'ne aittir. Bu ders içeriğinin bütün hakları saklıdır. İlgili kuruluştan izin almadan ders içeriğinin tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt veya başka şekillerde çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz.

Sosyal Alanda Yapılan İnkılaplar

- 1. Tekke,Zaviye ve Türbelerin Kapatılması:

Tarikat; Arapça'da yol anlamına gelmektedir. Tarikatlar insanları Allah'a ulaştıran manevi yollar olarak kabul edilmişlerdir. Osmanlı devletinde tarikat merkezlerinin büyüklerine tekke küçüklerine de zaviye denirdi. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerine doğru her alanda başlayan bozulma tekke ve zaviyelerde de görülmeye başlandı. 30 Kasım 1925'te çıkarılan bir kanunla tekke, zaviye ve türbeler kapatıldı. Tekke ve zaviyelerin kapatılması laikliğe geçişin bir adımıdır.

2. Kıyafette değişiklik – Şapka Kanunu:

- Osmanlı toplumunda devlet tarafından belirlenen belirli bir kıyafet birliği yoktu. Atatürk her alanda çağdaşlığı hedefliyordu. Kıyafet konusunda da "Türk halkını çağdaş ve görünüşüyle Medeni" hale getirmek için kılık kıyafet ve şapka konusunda yenilik yaptı. Böylece Türk halkı dış görünüşüyle de modern bir toplum haline geldi. Şapka inkılabı Atatürk'ün Kastamonu gezisiyle başladı.

- 25 Kasım 1925'de "Şapka Giyilmesi Hakkındaki Kanun" kabul edilerek erkeklerin şapka giymesi yasal zorunluluk haline getirildi. Şapka dışında başka başlıkların giyilmesi yasaklandı. Kıyafette değişiklik şapka ile yapıldı. Kıyafet konusunda kadınların giysilerine karıştırılmadı.
- Ancak Türk kadını çağdaşlaşmayla beraber modern kıyafetleri benimsedi.

- 1934'te çıkarılan bir kanunla da din adamlarının ibadethaneler dışında dini kıyafetle dolaşmaları yasaklandı. Ülkemizde sadece Diyanet işleri Başkanı, Fener Rum Patriği, Yahudi Hahambaşı, Ermeni Patriği dini kıyafetle dolaşabilir.
- Kıyafette değişiklik ile insanların modern bir görüntü kazanması ve giyim kargaşasının sona ermesi sağlanmıştır.

3.Takvim, Saat ve Ölçülerde Değişiklik:

- Osmanlı Devleti'nde kullanılan takvim, ölçü, tartı ve saatler Avrupa'da kullanılanlardan farklı idi. Bu durum özellikle resmi ve ticari ilişkilerde sıkıntı doğuruyordu. Çağdaşlaşma ve Avrupa ile bütünleşme hedeflendiğinden bu konuda da köklü tedbirler alındı.

- **Bu kararlar şunlardır:**

Hicri ve Rumi takvim yerine Miladi takvim kabul edildi (26 Aralık 1925). Miladi takvim 1 Ocak 1926'dan itibaren kullanılmaya başlandı. Günümüzde Hicri takvim dini gün ve gecelerin tespitinde kullanılmaktadır. Güneşin doğuş ve batışına göre kullanılan alaturka saat yerine milletler arası saat sistemi kabul edildi. Hafta sonu tatili cumartesi öğleden sonra ve pazar günü olarak düzenlendi.

- Osmanlı Devleti zamanında kullanılan ağırlık ve uzunluk ölçüleri 26 Mart 1931 'de kabul edilen bir kanunla değiştirildi. Ağırlık ölçülerinde okka yerine 1 kilo, uzunluk ölçülerinde karış, endaze, kulaç, arşın yerine metre kullanılmaya başlandı. Bu değişikliklerle hem bölgeden bölgeye farklılık arz eden birimler aynı ölçü haline getirildi, hem de milletler arası ekonomik ve ticari ilişkilerde çok önemli kolaylıklar sağlandı.

4. Soyadı Kanunu

Osmanlı Devleti döneminde kişilerin tanıtımında lakapları, babalarının isimleri ve memleketleri kullanılıyordu.

Bu durum:

1. Resmi yazışmaların gereksiz yere uzamasına yol açıyor
2. Lakaplar ve memleketten dolayı adam kayırmalar veya ayrımcılıklar yapılabiliyordu.

- Soyadı Kanunu ile herkesin Türkçe bir soyadı alması kararlaştırıldı.
- (21 Haziran 1934) Mustafa Kemal'e ise Atatürk soyadı verildi. Soyadı Kanunu'nun kabulü ile lakaptan veya memleketten dolayı olan ayrımcılıklar veya haksızlıklar son buldu. Soyadı kanunu toplumda eşitliği sağladığı için Atatürk ilkelerinden halkçılık ile ilgilidir.

Türk Kadın Hakları

a. Kadının Türk Toplumundaki Yeri

Eski Türk devletlerinden itibaren Türk toplumunda kadının özel bir yeri olmuştur. Eski Türklerde kağanın eşi olan "hatun" devlet yönetiminde etkili idi. İslamiyet'in kabulünden sonra kadınlar devlet yönetimi dışında başka alanlara yönelmişlerdi.

Cumhuriyet döneminde Medeni Kanunun kabulü ile Türk Kadınına evlenme, boşanma, miras, mahkemelerde şahitlik gibi konularda erkeklerle eşit haklar tanındı. Türk Kadını erkeklerle eşit şartlara sahip oldu.

b. Kadınların Siyasi Haklar Kazanması

Demokrasi halkın kendi kendini yönettiği sistemdir. Bu sistemin iyi işlemesi için kadınların ülke yönetimine de katılması gerekiyordu. Atatürk bu amaçla Türk kadınına siyasi haklar verilmesi için çalıştı. Bu çabalar sonunda Türk kadınına;

- 1930 yılında belediye seçimlerine katılma hakkı,
 - 1933 yılında muhtarlık seçimlerine katılma hakkı,
 - 1934 yılında milletvekili seçme ve seçilme hakkı verildi.
- Siyasal haklar Türk kadınına birçok Avrupa ülkesinden çok önce verilmiştir.

Ekonomi Alanında Yapılan İnkılaplar

Ekonomik alanda yapılan inkılaplar özetle maddeler halinde şunlardır:

- 1- Milli Ekonominin Kurulması - İzmir İktisat Kongresi
- 2- Tarım Alanında Yapılan İnkılaplar
- 3- Sanayi Alanında Yapılan İnkılaplar
- 4- Ulaştırma Alanında Yapılan İnkılaplar
- 5- Bayındırlık Alanında Yapılan İnkılaplar
- 6- Madencilik Alanında Yapılan İnkılaplar
- 7- Turizm Alanında Yapılan İnkılaplar

1923 - 1933 Yılları Arasındaki Ekonomik Gelişmeler

- 26 Ağustos 1924'te Türkiye İş Bankası kuruldu.
- 17 Şubat 1925'te Aşar vergisi kaldırıldı.
- 19 Nisan 1925'te Türkiye Sanayi ve Maden Bankası kuruldu.
- 28 Mayıs 1926'da TBMM tarafından Teşvik- Sanayi Kanunu kabul edildi.
- 1 Temmuz 1926'da, Kabotaj Kanunu yürürlüğe girdi.
- 1926 yılında İstatistik Genel Müdürlüğü kuruldu.
- 1928 yılında, İktisat Bakanlığı kuruldu. Osmanlı Devleti'nden kalma demiryolları yabancılardan satın alınarak yeni demiryolları yapıldı.

- 1933 - 1938 yılları arasında, İzmir İktisat Kongresi'nde alınan Misak-ı İktisadi kararlarının temel amacı olan özel girişimciyi sanayi alanına çekmek mümkün olmadı.
- 1926 yılında çıkartılan Teşvik-i Sanayi Kanunu'nun başarılı olamaması üzerine, sanayileşmenin devlet eliyle yürütülmesine karar verildi.
- 1933 yılında Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı hazırlandı. Bu dönemde, Sümerbank önderliğinde büyük bir dokuma sanayi kuruldu.

- 1936 yılında İkinci Beş yıllık Sanayi Planı hazırlandı. Bu dönemde; madencilik, elektrik santralleri, gıda, kimya, deniz ulaşımı, makine sanayi, deri sanayi gibi alanlarda birtakım planlar yapıldı.
- 1935'te Maden Tetkik Arama Enstitüsü kuruldu.
- 1937'de Etibank önderliğinde Türkiye'nin ilk demir çelik fabrikası Karabük'te açıldı.
- 1939'da başlayan İkinci Dünya Savaşı nedeniyle İkinci Beş Yıllık Sanayi planı tamamlanamadı

Sağlık Alanında Yapılan İnkılaplar

- 23 Nisan 1920 yılında Sağlık Bakanlığı kuruldu.
- 1924 yılında Ankara, İstanbul, Sivas, Trabzon, Erzurum ve Diyarbakır’da Numune Hastaneleri açıldı.
- 1930 yılında Umum Hıfzıssıhha Kanunu ile Kolera, Veba, Tifo, Çiçek, Menenjit, Kızamık, Sıtma, Verem ve Trahom gibi bulaşıcı hastalıklara karşı mücadele başlatıldı.
- Kızılay, Himaye-i Etfal(Çocuk Esirgeme Kurumu), Yeşilay ve Verem Savaş Dispanserleri kuruldu.

- Sağlık alanında yapılan çalışmalar Halkçılık ve Devletçilik İlkesi ile ilgilidir. Çünkü Herkesin her türlü hastalığı ile ilgilenildiğinden halkçılıktır. Halkın ihtiyacı olan hastanelerin yani Devlet Hastanelerinin yapılması yönüyle de devletçiliktir.

